

RELÆXT PÅ HÅLOGALAND TEATER

Wenche Torrissen &
Anita Salamonsen

UiT RKBK Nord

HØGSKULEN I VOLDA

Kultur, helse og omsorg
NASJONALT KOMPETANSESENTER

Forskningsprosjektet

- HT kontaktet UiT Norges arktiske universitet (UiT) tidlig i 2020 og det ble etablert et forskningssamarbeid mellom HT og tre forskningsinstitusjoner våren 2020 (UiT, Høgskulen i Volda og Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg).
 - Anita: professor i sosiologi på Regionalt kunnskapssenter for barn og unge Nord – UiT: Brukermidvirkning og tjenesteutvikling, kunst og helse
 - Wenche: professor i teater / teatervitenskap på Høgskulen i Volda og Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg (Nord Universitet)
- Det ble satt ned en ressursgruppe i oppstartsfasen sammensatt av representanter for Habilitering for barn og unge (HABU), funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO), Norges Handikapforbund (NHF), ansatte på HT, og forskere.
- «RELÆKST TEATER: En pilotstudie av tilgjengelige teaterforestillinger for barn og unge med funksjonsnedsettelse/funksjonsvariasjoner»

FORSKNINGENS FOKUS

- Publikumserfaringer før RELÆXT (barn/unge og foreldre/ansatte i skoler/institusjoner)
- Publikumserfaringer med RELÆXT forestillinger (samme grupper)
- Formidling av publikumsinnspill til HT: Videreutvikling av RELÆXT mellom forestillingene i pilotfasen basert på forskning og brukermedvirkning
- Teateransattes erfaringer og perspektiver på RELÆXT: praktisk gjennomføring, forankring i organisasjonen, konsekvenser for det kunstneriske uttrykket, etc.

Relaxed Performance: En kort historie

- Rett til deltakelse i kulturlivet er en menneskerettighet
- 2011: *Wicked* hendelsen
- 2011: En studiedag for britiske utøvende teaterorganisasjoner på Unicorn theatre i London
- 2012-2013: «Relaxed performace project»
- 2013: Globe Theatre i London gir den første Relæxt-forestillingen som ikke er rettet mot en spesifikk målgruppe.
- 2015: Göteborgs Symfoniker introduserer Relaxed-konsserter
- 2020: Hålogaland Teater i Tromsø med sin første Relæxt forestilling

“Det stille publikum”

ETIKETTE PÅ TEATRET

- IKKE kom inn etter en forestilling har startet
- IKKE forstyr sidemannen
- VÆR stille og ikke snakk etter at lyset er slått av
- IKKE gå ut etter at forestillingen har startet
- HUSK å gå på toalettet før forestillingen starter
- Hvis du absolutt må hoste, host så STILLE som mulig
- IKKE snakk eller rop til skuespillerne
- IKKE tygg tyggegummi
- IKKE spis mat, eller godteri.
- IKKE legg føttene på setet foran deg
- SLÅ AV mobilen
- IKKE fotografer
- Følg med og vis respekt for forestillingen
- Klapp bare med hendene og på passende steder
- Du KAN le på passende steder
- Kle deg FINT og etter anledningen
- TA av deg hatten

RE
LÆ
XT

*Relæxte forestillinger for alle
som liker litt løsere rammer*

RELAXED?

AVSLAPPENDE TEATER?

AVSLAPPA TEATER?

RELÆKST?

RELÆXT

MOT EN DEFINISJON.....

- «Relæxte forestillinger er åpent for alle, men de er spesielt tilpasset for barn, voksne og familier med behov for litt mer avslappede rammer for å nyte opplevelsen» (HT).
- «Relæxte konserter er åpent for alle, men de er spesielt tilpasset for barn, voksne og familier som kan oppleve det som utfordrende å delta på ordinære forestillinger» (Arktisk filharmoni).
- “Relaxed performance is for anyone who would benefit from a more relaxed theatre environment” (Shakespeare’s Globe).
- Relaxed Performances are open to everyone but particularly support children with additional needs. They are primarily designed to support people with **autism, learning difficulties**, or other **sensory and communication needs** by providing a more relaxed environment in which to experience a show (Unicorn Theatre).
- “A relaxed performance is a show that's been adapted to suit people who might require a more relaxed environment when going to the theatre. Usually, these are adults or children with **learning difficulties, autism** or **sensory communication disorders**” (Official London theatre).
- “A relaxed performance is where the ambience of the auditorium and **theatre 'rules' are relaxed**. These performances are ideal for people with **learning disabilities** or **autism**, or anyone who would benefit from a more relaxed environment” (Royal Shakespeare Theatre).
- “Relaxed Performance is a performance made accessible to people who would otherwise be excluded from the performing arts by the supposedly disruptive behaviour that their **disability** may cause.” (Dupagne, 2020).

HVA GJØR EN FORESTILLING RELAXT?

1. Det er en mer avslappet holdning til teater-konvensjoner og etikette enn i ordinære forestillinger. Under relæxte forestillinger er det lov til å både snakke høyt, le, gråte, tikse, og rope. Det er i tillegg lov til å gå inn og ut av salen så mye man vil. Relaxed blir også beskrevet som en «Hysj-fri sone» der publikum blir bedt om å ikke hysje på publikummere utenfor eget følge.
2. Det er større fokus på å informere publikum på forhånd. Det blir utarbeidet en visuell guide der publikum kan lese om forestillingen, bli kjent med skuespillerne og teatret på forhånd. Her blir det også informert om potensielle triggere.
3. Det er en skjermet sittegruppe i foajeen der man kan trekke seg tilbake før, under eller etter forestillingen hvis man skulle ha behov for det.
4. Teatervertene får ekstra opplæring og det er flere verter på jobb under en Relæxt forestilling enn ellers. Det er to verter inne i salen under forestillingen for å assistere og hjelpe publikum hvis det trengs.
5. Lyset i salen er dempet, men aldri slått helt av.
6. Det kan gjøres små endringer i forestillingen hvis nødvendig. Bruken av scenerøyk er f.eks. redusert, og lydnivået i de høyeste toppene er justert ned. Det blir heller ikke brukt strobelys.

Noen foreløpige forskningsresultater

- Svært viktig tilbud både for barn/unge, foresatte og ansatte i skoler/institusjoner
- Alle mener at tilbudet er viktig, men det er ikke alle som tenker at tilbudet er egnet for egen del.
- For de fleste fungerer det å kombinerer grupper med ganske ulike behov.
- For noen har tilbudet fungert som et springbrett til å delta på ikke-relæxte forestillinger.
- Relæxt gjør det mye lettere for mennesker med normbrytende funksjonsvariasjoner og deres familier å komme på teater, selv når man har en dårlig dag.
- Relæxt skaper kulturelt medborgerskap. Mange av publikum kunne ikke ha deltatt på ordinære forestillinger.
- Betydningen av varighet er helt sentralt for å bygge tillit og for å ivareta det etiske i tilbudet.
- Man må ikke undervurdere hvor vanskelig det er for mange å delta i kulturlivet

Forskningsbaserte råd i fortsettelsen

1. Det bør være en eller flere ansatte i organisasjonen som har ansvar for Relæxt-tilbudet og for publikumsutvikling knyttet til tilbudet.
2. Det bør være dedikerte budsjett til Relæxt-tilbudet som er forankret i organisasjonens samlede budsjett.
3. Når man ser logoen til Relæxt bør alle forstå hva dette betyr
4. Relæxt-tilbudet bør være bredt og inkludere alle sjangere og former for uttrykk
5. En referansegruppe bør opprettes der brukermedvirkning er et viktig prinsipp: «Ingenting om oss, uten oss»
6. Vi bør ikke undervurdere hvor vanskelig det kan være for noen publikumsgrupper å delta på teater/kino/klassisk konsert, etc.
7. Kontinuerlig og systematisk opplæring bør prioriteres for alle i organisasjonen
8. Vi bør hjelpe til med å spre kunnskap om barrierer i kunst- og kultursektoren og gode eksempel på hvordan vi kan skape et inkluderende kulturliv

